

ת"פ 8719/08/15 - מדינת ישראל נגד עאמר דגמה

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ת"פ 8719-08-15 מדינת ישראל נ' דגמה(עציר)

בפני
בעניין: כבוד השופט אליהו ביתן

המאשימה: מדינת ישראל

נגד

הנאשם: עאמר דגמה (עציר)

גזר דין

כללי

1. בטרם שמיעת הראיות בתיק, הגיעו הצדדים להסדר טיעון במסגרתו הודה הנאשם בעובדות כתב האישום שהוגש נגדו, שאלה עיקריהן:

הנאשם הוא אסיר בטחוני אשר בעת הרלוונטית לכתב האישום הוחזק בכלא נפחא, באגף 13 בתא 85 (להלן: "התא"), יחד עם שבעה אסירים ביטחוניים נוספים.

בתאריך 27.07.15 בסמוך לשעה 10:00, התבצעה בדיקת סורגים, במסגרתה פונו אסירי התא לקנטינה והוחזקו בה נעולים (להלן: "הבדיקה"). עובר לביצוע הבדיקה, החליט הנאשם להצית את התא, בין היתר במחאה על יחס שלטונות שב"ס לאסירי הפת"ח. הוא המתין עד לצאת כל חבריו מהתא במסגרת הבדיקה, ומשנשאר אחרון בתא, ערם מזרונים על הרצפה בכניסה לתא, הדליק אש באמצעות מצת ונייר עיתון, הבעיר את המזרונים ויצא מהתא ודלת התא נסגרה.

האש אחזה במזרונים והתפשטה בתא, ובעטיה נשקפה סכנת חיים ממשית לאסירים שהוחזקו אותה עת בתאים סמוכים ולסוהרים. כוחות רבים הוזעקו למקום ופעלו לכיבוי האש.

כתוצאה ממעשי הנאשם נפגעו 21 סוהרים ושני אסירים משאיפת עשן ונזקקו לטיפול רפואי במרפאת הכלא. שניים מהסוהרים שנפגעו פונו לבית החולים "סורוקה" להמשך טיפול.

אלמלא עלה ביד כוחות ההצלה והכיבוי להשתלט על האש, היו צפויים להיפגע אסירים נוספים שהוחזקו אותה עת בתאים סמוכים.

הנאשם במעשיו כאמור, שלח אש במזיד בדבר לא לו, במטרה לפגוע בנכס של המדינה.

2. על יסוד הודאת הנאשם בעובדות כתב האישום המתוקן, כאמור, הוא הורשע בעבירה של הצתה, לפי סעיף 448 (א) סיפא לחוק העונשין תשל"ז-1977.

עמוד 1

3. במסגרת הסדר הטיעון הוסכם, כי המאשימה תטען לעונש של חמש שנות מאסר בפועל, במצטבר למאסר אותו מרצה הנאשם כעת, ומאסר על תנאי, והנאשם יטען לעונש כהבנתו.

טענות הצדדים

1. ב"כ המאשימה תיארה את נסיבות המקרה; עמדה על הערכים המוגנים בעבירת ההצתה ועל מידת הפגיעה בהם; על נסיבות ביצוע העבירה ובהן הנזק שנגרם ושיכל להיגרם; טענה, שנסיבות המעשה כאן הן בדרגת חומרה גבוהה; ציינה שההצתה כוונה לפגוע בנכס של המדינה ושהעונש המירבי הקבוע לעבירה בה הורשע הנאשם הינו 20 שנות מאסר; טענה למדיניות הענישה, תוך הפניה לפסיקה; ועתרה להטיל על הנאשם עונש של חמש שנות מאסר בפועל, במצטבר למאסר אותו הוא נושא כעת, ומאסר על תנאי. הגישה את הרישום הפלילי של הנאשם ואת פקודת המאסר שלו, וציינה כי הנאשם הינו אסיר בטחוני השפוט ל- 11 שנות מאסר בפועל על ביצוע עבירות ובהן ניסיון רצח.

2. ב"כ הנאשם ציין כי הנאשם בן 34, תושב עזה השפוט ל- 11 שנות מאסר, מתוכן נשא כבר כשבע שנות מאסר. טען כי מעשי הנאשם נעשו על רקע מחאת אסירי הפת"ח נגד שב"ס. הוסיף כי הנאשם לא הצית את התא בזמן שהיו בו אסירים אחרים או סוהרים, אלא כשהאגף היה ריק מאדם. עוד טען, כי הנאשם לא הצטייד בחומר מבעיר. ציין כי הנאשם הודה במיוחס לו, חסך זמן שיפוט ולקח אחריות על מעשיו. הסוהרים והאסירים שנפגעו סבלו משאיפת עשן בלבד. רובם טופלו במסגרת המרפאה, ואלה שטופלו בבית החולים שוחררו עוד באותו היום. עוד ציין, כי הנאשם נשפט מנהלית על מעשיו והוטל עליו בידוד למשך שבועיים, מניעת ביקורי משפחה למשך ארבעה חודשים וקנס בסך 1,400 ₪ בשל הציוד שנשרף. הפנה לפסיקה. עתר לקבוע כי מתחם העונש ההולם נע בין שנה לשלוש שנות מאסר, ולקבוע כי מהעונש שיוטל, ינוכו הימים בהם היה הנאשם במעצר עד תום ההליכים במסגרת תיק זה.

דין והכרעה

1. הנאשם, תושב עזה, אסיר בטחוני השפוט ל- 11 שנות מאסר, הבעיר מזרנים בתאו בבית הכלא והאש התלקחה והתפשטה וסיכנה באופן ממשי את חיי האסירים והסוהרים שהיו בסביבה. כוחות רבים נדרשו לכיבויה ו- 23 בני אדם נפגעו משאיפת עשן ונזקקו לטיפול רפואי.

2. האמצעים הדרושים להצתת אש פשוטים וזמינים, פעולת ההצתה עצמה קלה וידועה לכל וכח ההרס של האש עצום ורב. לאש המשולחת חיות משל עצמה והיא נוטה להתלבות. בתוך זמן קצר היא יכולה לכלות עצמים בהם היא אוחזת ולהפכם לעפר ואפר. וטמונה בה סכנת נפשות.

צירוף נתונים זה מביא לכך שפוטנציאל פגיעה רב עוצמה זמין לכל והוא יכול להתממש בקלות.

3. לא בכדי העונשים הקבועים לעבירת ההצתה - 15 שנה ובנסיבות מסוימות 20 שנה - הם מהחמורים ביותר.

4. הערכים החברתיים שנפגעו מביצוע העבירה כאן הם בין היתר, שמירת החיים והגוף; שמירת הרכוש, בכלל ובפרט של המדינה; ושמירת הסדר והמשמעת בבית הכלא.

בהתחשב בנסיבות ההצתה, הרי שמידת הפגיעה בערכים החברתיים האמורים היא חמורה.

5. העונשים המוטלים על עבירות הצתה ממוקמים על פני קשת רחבה ומושפעים בעיקר מנסיבותיו של כל מקרה. אולם, מדיניות הענישה העקרונית הינה של חומרה.

"כבר נקבע לא אחת כי עבירת ההצתה נמנית על העבירות היותר חמורות בחוק העונשין, באשר היא כרוכה בסיכון רב ובנזקים גדולים לרכוש ולנפש. על כן, מצווה בית המשפט לנקוט במדיניות ענישה מחמירה, כדי למגר תופעה זו ששוב אינה נדירה" - ע"פ 8418/04 דוידוב נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו](31.03.05).

6. ככל שנסיבות ההצתה מסכנות יותר את האינטרסים העיקריים המוגנים - בעיקר שמירת הגוף והחיים ושמירת הקנין - כך ההתייחסות העונשית אליה חמורה יותר. בית המשפט העליון ציין מאפיינים שונים של הצתה ודירג אותם על פני סולם החומרה -

"... בתוך מדרג זה ניתן להצביע על מדרגי ביניים של חומרה, מה שיכול להסביר את הסיבה לכך שהענישה הנלווית לעבירת ההצתה אינה אחידה ונעה על סקאלה רחבה (ע"פ 9226/11 גוזלנד נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקה 11 (8.10.2013)): הצתה של נכס בנסיבות שאין לחשוש כי ההצתה תתפשט לרכוש אחר; הצתה של נכס שעלולה להתפשט ולפגוע ברכוש אחר; הצתה של נכס שיש בה פוטנציאל לפגיעה בגוף ובנפש; הצתה של נכס בנוכחותו הקרובה והמיידית של אדם, מה שמגביר את פוטנציאל הפגיעה בגוף ובנפש; הצתה שגרמה בפועל לפגיעה בגוף ובנפש על אף שהמצית לא התכוון לכך (מחשבה פלילית של פזיזות); והצתה בכוונה לפגוע בגוף ובנפש... . מובן כי בתוך מדרגי ביניים אלה יש להבחין בין נסיבות שונות לחומרה או לקולא, כמו ערך הרכוש שהוצת או מספר האנשים שעמדו תחת סיכון של פגיעה." - ע"פ 4036/13 מובארכ אמארה נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 05.10.2014).

7. בע"פ 00/4471 מוחסן אגא נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 2001.06.04), המערער הצית מגבת ושמירה בתא מעצר בתחנת משטרה, בו שהה, וכתוצאה מכך פרצה שריפה שהסבה נזקים למבנה תאי המעצר והעמידה בסכנה את העצירים והוא בכללם. הוא הורשע על יסוד הודייתו בעובדות, בעבירת הצתה ולבקשתו, בית המשפט הרשיעו בשורת עבירות נוספות, שהיו תלויות ועומדות נגדו, על-מנת שגם הן תובאנה בחשבון בקביעת העונש; (בכלל אלו העלבת עובד ציבור, איומים, תקיפה, התפרצות למקום

מגורים וגניבה וכן החזקת רכוש גנוב ומכשירי פריצה.) בשל כל העבירות בהן הורשע, נידון המערער ל- 3 שנות מאסר בפועל ושנתיים מאסר על-תנאי. כן הופעלו נגדו 18 חודשי מאסר על-תנאי, מחציתם במצטבר לתקופת המאסר ומחציתם בחופף לה. כך שהיה עליו לשאת תקופת מאסר כוללת בת 45 חודשים. הסתבר, כי חלק מן העבירות שבהן הורשע בוצעו על-ידו בהיותו אסיר ברשיון, ועקב כך החליטה ועדת השחרורים להפקיע מרשיונו שישה חודשים נוספים, שאף אותם מוטל על המערער לרצות במצטבר לתקופת מאסרו הכוללת. המערער ערער על חומרת עונשו ובית המשפט העליון דחה את ערעורו וקבע, שלמרות מצבו, רקעו האישי הבעייתי, מחלת הצהבת שלו והחולי הנפשי שאובחן אצלו בעבר, אין מקום להקל בעונשו.

בע"פ 13/1908 דוד אזולאי נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 2014.07.03) המערער הורשע לפי הודאתו בכתב אישום מתוקן בעבירות הצתה, תקיפה הגורמת חבלה של ממש ואיומים. המערער איים על אמו ותקף אותה. לאחר זמן מה, בעקבות וויכוח בין המערער לאמו, הגיע המערער לביתה, הצית שלוש גרביים, זרק אותן לארונות וגרם לשריפה של ממש בבית בשעה שאחותו ישנה בו, ונמלט. בית המשפט המחוזי קבע שמתחם העונש ההולם לעבירת ההצתה הוא 4 עד 8 שנות מאסר ומתחם העונש ההולם לעבירות התקיפה והאיומים הוא 8-16 חודשי מאסר. בסופו של דבר נגזרו על הנאשם 5 שנות מאסר בפועל והופעלו מאסרים על תנאי, כך שעונשו עמד על 6 שנות מאסר בפועל.

בית המשפט העליון קיבל את ערעורו וקבע-

"מבלי להקל ראש כהוא זה בחומרת העבירות, שהרי עסקין בהצתה - עבירה שראשיתה ידועה אך לא סופה, והיא ראויה לענישה מחמירה (ע"פ 5960/13 מדינת ישראל נ' עון (13.3.14); ע"פ 3210/06 עמארה נ' מדינת ישראל (2007)), סבורים אנו כי בנסיבות המקרה היה **מתחם הענישה ההולם בעניין ההצתה בטווח שבין שלוש לשש שנות מאסר**, ובעבירות האחרות - כפי שקבע בית המשפט קמא. אנו רואים להעמיד במכלול את עונש המאסר בפועל על העבירות בתיק זה על **ארבע שנות מאסר**".

8. גזרי הדין שהוגשו על ידי ב"כ הנאשם, אינם יכולים ללמד לענייננו. נסיבות המעשים עליהם נתנו הנאשמים את דינם שם, שונות בתכלית מענייננו. בע"פ 6204/13 דובר בזריקת בקבוק תבערה לעבר גדר בית מוקפת ברזנט. הבקבוק פגע בחלק התחתון של הגדר והצית חלק מהרזנט ודיירי הבית כיבו את השריפה מבלי שאיש נפגע; בע"פ 2360/12 דובר בסכסוך שכנים שעל רקעו הוצת רכב שחנה בחניון הבניין; בע"פ 7139/13 דובר בהצתת חדר בדירה, אותו הנאשם שכר. ההצתה היתה בזמן שכל דיירי הבית היו מחוץ למבנה. מלבד הנזק לחדר - שהיה עצמו די מוזנח, ללא טיח, ללא חשמל, מים או גז - לא נגרם נזק לרכוש או לאדם. הוסכם שמצבו הנפשי הירוד של הנאשם תרם למעשיו ועמדה על הפרק האפשרות שהנאשם בעצם ניסה להתאבד; ובע"פ 3116/13 דובר בהצתת אוטובוס שחנה בחניון, לבדו, כשלצדו לא היו כלי רכב נוספים.

9. נסיבות ההצתה כאן ממקמות את המעשה בחלק הגבוה מאוד של סולם החומרה. ההצתה בוצעה בנוכחות קרובה ומיידית של בני אדם רבים, באופן שהעמיד אותם בסכנת חיים ממשית, ובפועל גרם

לפגיעה בבני אדם.

כל בר דעת מבין את הסכנה העצומה הכרוכה ביצירת דליקה משמעותית בתוך מבנה סגור. האש הישירה, החום המופק והעשן שנוצר, מהווים כל אחד בפני עצמו גורם סיכון חמור, וצירופם יחד מגדיל ומגביר את הסכנות. נוסף לאלה, ישנה הסכנה שבהיפגעות מהפאניקה הנוצרת בסיטואציה כזו וסכנות משניות נוספות.

סכנות אלה מועצמות פי כמה וכמה כשהמדובר בשריפה בבית כלא, במקום סגור, בו נמצאים אנשים אשר אינם יכולים לצאת מיד מאיזור הסכנה ואין ברשותם אמצעים להתגונן מפני האש.

האש שהבעיר הנאשם יכלה בתוך דקות להפוך את תאי המאסר האחרים, בהם שהו אנשים, ואת האגף כולו, למלכודת מוות.

לולא הכוחות הרבים שהוזעקו למקום ופעלו לכיבוי האש, יכל להיגרם אסון מזעזע.

מעשה הנאשם היה מתוכנן ומכוון. הוא ערם מזרנים, העלה אש, ויצא מהתא.

הנאשם ביצע את העבירה לבדו וכל הפעולות הכרוכות בה נעשו על ידו בלבד.

כתוצאה מההצתה, **נפגעו 21 סוהרים ושני אסירים משאיפת עשן**. רובם טופלו במרפאת הכלא, ושני סוהרים פונו לבית החולים להמשך טיפול.

הנזק שעלול היה להיגרם מהשריפה, יכל להיות חמור הרבה יותר, במהותו ובהיקפו. (ראה גם סיפת סעיף 7 לכתב האישום)

הנאשם ביצע את המעשה כמחאה על היחס של שלטונות שב"ס לאסירי פת"ח.

10. הנאשם ביצע את המעשה בין כתלי כלא בו הוא נושא מאסר ממושך על עבירות חמורות. פריעת הסדר בצורה כה בוטה בתוככי הכלא, תוך סיכון חיי אדם רבים, מלמדת שאין על הנאשם מורא דין ושאינו לו גבולות, והוא מסוכן לציבור.

11. בהתאם לצורך לקיים יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיה ומידת אשמתו של הנאשם ובין העונש שיוטל; ובהתחשב בערכים החברתיים שנפגעו מביצוע העבירה; במידת הפגיעה בהם; במדיניות הענישה הנהוגה; ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה; אני קובע כי מתחם העונש ההולם לעבירת ההצתה שביצע הנאשם, הוא בין 4 ל- 7 שנות מאסר בפועל. בהקשר זה יוזכר, כי העונש המירבי הקבוע לעבירה

בה הורשע הנאשם הוא 20 שנות מאסר.

12. בגזירת עונשו של הנאשם אני מביא בחשבון את גילו של הנאשם - 34; את הפגיעה של העונש בו ובמשפחתו, בין היתר בהתחשב בכך שהוא תושב עזה הנושא מאסר בישראל מזה כשבע שנים; את הסנקציות המינהליות שהוטלו עליו בכלא; את הודאתו; ואת עמדת התביעה לעונש במסגרת הסדר הטיעון; ומנגד, את הרשעתו הקודמת, בין היתר בעבירה של ניסיון לרצח, עליה נדון ל- 11 שנות מאסר בפועל.

13. נוכח כל האמור אני גוזר על הנאשם את העונשים הבאים-

א. ארבע וחצי שנות מאסר בפועל.

ב. 12 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים, שלא יעבור עבירת פשע.

14. התביעה ביקשה להורות שהנאשם ישא את תקופת המאסר שתיקבע לו, במצטבר לתקופת המאסר שהוא נושא כעת. יצוין, כי ההגנה לא התייחסה לבקשה זו.

ככלל, עונש מאסר המוטל על נאשם על עבירה שביצע תוך כדי נשיאת מאסר אחר, צריך להיות במצטבר למאסר שהוא נושא. אחרת, לא תתקיים הרתעה והפשיעה בתוך הכלא תגבר. הדברים אמורים במיוחד בעבירות חמורות ובעונש מאסר משמעותי.

"דומה שאסירים השפוטים לתקופות מאסר ארוכות, ועל אחת כמה וכמה לעונשי מאסר עולם, רואים חירות לעצמם לנהוג כך מתוך סברה מוטעית כי כל עונש נוסף שיושת עליהם יהיה חסר משמעות, ובדרך כלל עונש חופף. תפיסה מסוכנת ומוטעית זו מעודדת עבריינות כמתואר לעיל. אם מבקשים להתמודד עם תופעה זו, ושומה על בית המשפט לתרום את תרומתו להתמודדות זו, יש לגזור את דינם של אלה לעונשי מאסר משמעותיים ומצטברים שבהם, ואולי רק בהם, יש די לרסן, אם לא למגר את התופעה." - ע"פ 5622/92 מאיר איפרגן נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 16.03.1994)

15. אין בהוראת סעיף 45(ב) לחוק העונשין, המורה כי "מי שנדון למאסר ולפני שנשא כל עונש חזר ונדון למאסר, ובית המשפט שדן אותו באחרונה לא הורה שישא את ענשי המאסר, כולם או מקצתם, בזה אחר זה, לא ישא אלא עונש מאסר אחד והוא של התקופה הארוכה ביותר", כדי ללמד שהחפיפה של תקופות המאסר היא הכלל. המדובר בהוראה פרשנית בלבד, הקובעת, שמקום שבו המשפט לא התייחס לאופן נשיאת המאסרים, יהיו המאסרים חופפים. אין בה כל קביעה מהותית באשר להעדפה של אחת האפשרויות. הקביעה בנוגע לאופן נשיאת המאסרים במקרים כאלה היא של בית המשפט, השוקל את

הנתונים והאינטרסים המעורבים ומחליט. (ראה ע.פ. 4571/04 אחמד מסראווה נ' מדינ"י וערעור שכנגד (פורסם בנבו) וע.פ. 1601/03 מאיר עיני נ' מדינ"י (פורסם בנבו))

16. נוכח חומרת מעשה הנאשם בנסיבותיו ושיקולי מדיניות, גמול והרתעה, אני מורה שהנאשם ישא את תקופת המאסר שנקבעה לו במצטבר למאסר שהוא נושא.

17. הגם שכאמור, בזמן ביצוע העבירה היה הנאשם אסיר, התביעה ביקשה את מעצרו עד תום ההליכים. ההגנה הסכימה לבקשה וביום 24.8.15 הורה בית המשפט כמבוקש. כעת, התביעה מבקשת שלא לנכות את התקופה בה היה הנאשם במעמד של עצור עד תום ההליכים מתקופת המאסר שתיקבע לו וההגנה מבקשת לנכות תקופה זו מתקופת מאסרו. למרבה הצער, הצדדים הסתפקו כל אחד בציון בקשתו באופן לקוני ביותר, מבלי לנמק אותה ומבלי להתייחס לדין ולנסיבות המקרה.

אין זה ראוי שצד המבקש מבית המשפט לקבוע קביעה מסוימת, שאינה טכנית או פשוטה או מתבקשת מאלוה, יניח את בקשתו לפתח בית המשפט מבלי כל נימוק או טיעון ו"ילך לדרכו".

לגופו של ענין, ככלל, בית המשפט מורה על ניכוי תקופות מעצר מתקופת המאסר שהוא קובע. הדברים אמורים במקרים הרגילים, בהם הנאשם היה משוחרר והוא נעצר לצרכי חקירה ואחר כך עד תום ההליכים, שאז, ככלל, תקופת המעצר מנוכה מתקופת המאסר שנקבעה לו. אולם, אין הדבר בבחינת חובה ואין איסור שלא לעשות כן והענין נתון לשיקול דעת בית המשפט. (ראה רע"פ 165/05 ישראל צומן נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 13.01.15) ו-רע"פ 245/10 שרון גבאי נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 2010.04.13)). כך למשל, הקטגוריה של מאסר בעבודת שירות מזמינה את שקילת שאלת ניכוי תקופת המעצר, ומנסיוני, ברבים מהמקרים האלה תקופת המעצר איננה מנוכה. גם הקטגוריה של מעצר עד תום ההליכים תוך כדי נשיאת מאסר, מזמינה באופן טבעי את שקילת השאלה. הטעם העיקרי העומד מאחורי הפרקטיקה הנוהגת, של ניכוי תקופת המעצר מתקופת המאסר שנקבעה, הינו ששלילת החירות בדרך של מעצר זהה במהותה לשלילת החירות שבמאסר ואין זה מוצדק שלא להביאה בחשבון בקביעת התקופה הכוללת של שלילת החופש של הנאשם. טעם זה איננו קיים במקרה בו המעצר עד תום ההליכים לא שינה את מצבו של הנאשם מאדם חופשי לאדם שאיננו חופשי ושגם בלעדיו היה הנאשם מאחורי סורג ובריח.

מבחינה זו, אין הצדקה במקרה זה לנכות את "תקופת המעצר" של הנאשם מתקופת המאסר שנקבעה לו. אולם, בכל זאת יש מקום להתחשב במידה מסוימת בכך שתנאיו של עצור עד תום ההליכים שונים לרעה מתנאיו של אסיר - מבחינת האפשרות לקבל ביקורים, לקחת חלק בפעילויות מסוימות בכלא, ועוד. העובדה שהתביעה ביקשה בזמנו את מעצרו של הנאשם עד תום ההליכים, מדברת בעד עצמה בהקשר זה.

הנאשם היה במעמד של עצור עד תום ההליכים תקופה של כעשרה חודשים. בנסיבות, אני מורה על ניכוי שלושה חודשים מתקופת המאסר שנקבעה לו, כך שיהיה עליו לשאת מאסר בפועל לתקופה של 51 חודשים, במצטבר למאסר שהוא נושא.

זכותערעוררתוך 45 יוםמהיום .

ניתן היום, ה' תמוז תשע"ו, 11 יולי 2016, בהעדר הצדדים.